

Raadsvoorstel

E-suitenr.: [419486-2019](#)

Onderwerp **Toekomst rekenkamerfunctie**

Registratienr. 61794-2018 Steller/telnr. Kommerij/7727 Bijlagen 1

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk	
Portefeuillehouder	nvt	Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: ☐ Maand Jaar LTA nee: ☒ Niet op LTA	

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

I. tot het instellen van een rekenkamer per 1 februari 2020.

II. de huidige drie externe leden van de rekenkamercommissie daarin te benoemen: Han Warmelink (voorzitter), Hans van Mossevelde en Hans Kastermans.

III. tot leden van de adviescommissie van de rekenkamer te benoemen drie van de huidige vier raadsleden in de rekenkamercommissie: Geeske de Vries, Martijn van der Glas en Mariska Sloot.

IV bij het voorjaarsdebat 2020 de overweging mee te nemen om de ondersteuning van de Rekenkamercommissie met 0,5 fte structureel uit te breiden ten behoeve van het aanstellen van een eigen onderzoeker.

Samenvatting

In de aanloop naar de herindeling (najaar 2018) heeft de Rekenkamercommissie een voorstel aan de klankbordgroep gedaan om over te stappen naar een rekenkamer, dus zonder raadsleden. De klankbordcommissie heeft toen (op 14 november 2018) besloten om voorlopig door te gaan met een rekenkamercommissie en de nieuwe raad/rekenkamercommissie een jaar de tijd te geven om te bepalen hoe de rekenkamerfunctie in de nieuwe gemeente Groningen moet worden ingevuld. Na een jaar gefunctioneerd te hebben, is er bij de leden van de huidige rekenkamercommissie nog steeds de wens om te kiezen voor een rekenkamer. Dat sluit aan bij landelijke ontwikkelingen, waarbij de Minister van Binnenlandse Zaken onlangs een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer heeft gestuurd waarin o.a. opgenomen is dat gemeenten een rekenkamer dienen te hebben, waar dus geen raadsleden in zitten. De bedoeling hiervan is om de positie van de lokale rekenkamers te versterken. Deze worden gezien als een onmisbaar en belangrijk instrument voor de ondersteuning van de controlerende en kaderstellende rol van de raad. Wel wordt daarbij de mogelijkheid geboden raadsleden een adviserende rol te laten vervullen.

B&W-besluit d.d.:

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Doel is om vanaf 2020 in de nieuwe gemeente Groningen een goed functionerende en goed uitgeruste rekenkamer te hebben die de raad goed kan ondersteunen.

Kader

Het wettelijk kader is gelegen in artikel 81 van de Gemeentewet.

Argumenten en afwegingen

Voorgeschiedenis

In de oude situatie beschikte Haren over een rekenkamer (zonder raadsleden) en Groningen en Ten Boer over een rekenkamercommissie. De klankbordcommissie heeft op 14 november 2018 na bespreking van een gezamenlijk opgestelde notitie van de rekenkamers van Groningen en Haren ervoor gekozen om in 2019 door te gaan op basis van de oude verordening van de gemeente Groningen. Dat betekende een keuze voor een rekenkamercommissie met maximaal vier raadsleden en drie externe leden. De verordeningen van de oude gemeente Groningen en van de gemeenten Ten Boer en Haren over de rekenkamercommissie / rekenkamer zijn ingetrokken, en een nieuwe is door de raad vastgesteld. Tevens heeft de klankbordcommissie aangegeven dat de rekenkamercommissie in 2019 na zou moeten denken over een definitieve invulling van de rekenkamerfunctie (rekenkamer of commissie, met of zonder raadsleden, welke ondersteuning daarbij, etc.).

Te maken keuze

De Rekenkamercommissie heeft zich het afgelopen jaar enkele keren gebogen over het gewenste rekenkamermodel voor Groningen. Conclusie daarbij was en is dat het beeld dat geschetst is in de notitie van 2018 nog steeds overeind staat. De huidige leden van de rekenkamercommissie kiezen het liefste voor een rekenkamer, bestaande uit drie externe leden, ondersteund door een secretaris (0,5 fte) en een eigen onderzoeker (0,5 fte). Drie of vier raadsleden zouden namens de raad een adviescommissie kunnen vormen. De externe leden in de huidige rekenkamercommissie hechten waarde aan de adviserende rol en een klankbordfunctie van een dergelijke commissie. Ook het audit committee zou die rol op zich kunnen nemen.

De keuze voor een rekenkamer met enkel externe leden is gebaseerd op twee factoren:

- De wens tot een kleine slagvaardige rekenkamer gericht op kwalitatief goed onderzoek, die een stevige bijdrage kan leveren aan de taken van de raad, passend bij en recht doend aan een gemeente met de omvang en betekenis van de nieuwe gemeente Groningen.
- Het wetsvoorstel van de minister van Binnenlandse Zaken dat onlangs naar de Tweede Kamer is gestuurd en dat erop gericht is dat gemeenten een rekenkamer dienen te hebben met enkel externe leden.

Met een eigen onderzoeker naast de secretaris denkt de rekenkamer, ook met de ervaringen van het afgelopen jaar, dat met deze uitbreiding de slagkracht flink vergroot kan worden, dat er meer zelf onderzoek kan worden uitgevoerd, de afhankelijkheid van externe bureaus kan worden beperkt en dat er vaker rapporten aan de raad kunnen worden gestuurd.

Door invulling te geven aan een rekenkamer krijgen drie van de huidige vier raadsleden van de RKC de rol van adviseur voor de rekenkamer. (Daarnaast is er nog een plek vacant). Wat dit in de praktijk qua werkzaamheden betekent zal nog moeten uitkristalliseren. Dit kan er toe leiden dat de extra vergoeding die de raadsleden nu ontvangen voor het rekenkamerwerk wordt heroverwogen.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

---

nvt

Financiële consequenties

Vooralsnog niet. Met het huidige budget van 130.000 euro kan de Rekenkamer van start. Dat is een laag bedrag afgezet tegen de budgetten in vergelijkbare gemeenten. Gezien de omvang van de bezuinigingen die de gemeente op zich af ziet komen, acht de rekenkamer het niet opportuun om op dit moment te vragen om budget-uitbreiding. De rekenkamer geeft de raad in overweging om extra budget voor een (part-time) onderzoeker mee te nemen bij de bespreking van de voorjaarsbrief in juni 2020.

Overige consequenties

---

geen

Vervolg

Wanneer de raad instemt, zal de verordening op korte termijn worden aangepast en aan de raad worden voorgelegd. Verder wacht de rekenkamer af wat de raad besluit ten aanzien van de ondersteuning met een onderzoeker, en of de raad hiervoor budget wil vrijmaken in de begroting van 2021.

Lange Termijn Agenda

---

nvt

Bijlage

Toelichting

Van rekenkamercommissie naar rekenkamer

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft onlangs een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede kamer waarin is opgenomen dat alle gemeenten een Rekenkamer (dus zonder raadsleden) dienen te hebben. De bedoeling hiervan is enerzijds om de zogenaamde 'slaaprekenkamers' in enkele Nederlandse gemeenten tegen te gaan (rekenkamers die wel zijn geïnstalleerd maar die in de praktijk niets doen), en anderzijds is meer eenvormigheid het doel. Om de betrokkenheid van de raad te waarborgen is ook in het wetsvoorstel opgenomen dat een of meer raadsleden als adviseur aan de rekenkamer kunnen worden toegevoegd.

Grotere gemeenten maken overwegend de keuze voor een rekenkamer. Amsterdam en Rotterdam hebben gekozen voor een directeursmodel, met een directeur die aan het hoofd staat van een onderzoeksbureau. Gemeenten als Utrecht, Den Haag en Nijmegen beschikken over een rekenkamer die één of meer eigen onderzoekers in dienst hebben. Vaak is in grotere gemeenten de keuze gemaakt om niet voor een rekenkamercommissie te kiezen, omdat raadsleden geen tijd kunnen vrijmaken om naast hun raadswerk ook nog werkzaamheden te doen voor de rekenkamercommissie.

De leden van de rekenkamercommissie hebben een aantal overwegingen met elkaar gedeeld. Geconstateerd is:

- dat er inmiddels een grote gemeente is gevormd met ruim 230.000 inwoners die de komende jaren verder gaat doorgroeien,
- dat er jaarlijks meer dan een miljard euro op de begroting staat,
- dat er sprake is van een stevig risicoprofiel en een navenante schuldenlast,
- dat de nieuwe gemeente flinke uitdagingen op zich af ziet komen als het gaat om het bestrijden van armoede en werkloosheid, aardbevingsproblematiek, WMO en jeugdhulp, woningbouw, verkeer, duurzaamheid en grote projecten zoals Stationsgebied, Zuidelijke Ringweg en SuikerUnierrein,
- dat de nieuwe gemeente te maken krijgt met harmonisatievraagstukken als gevolg van de herindeling,
- dat continuïteit, naast veranderingen als gevolg van een nieuw gekozen raad, belangrijk is.

Volgens de leden vraagt dat om een rekenkamer die een stevige bijdrage kan leveren aan het ondersteunen van de raad bij de uitvoering van zijn wettelijke taken. Het vraagt ook om een rekenkamer die in staat is om college en raad een spiegel voor te houden. De nieuwe, heringedeelde gemeente geeft ook de gelegenheid om een kwaliteitsslag te maken met als streven het instrument rekenkamer van meer betekenis te laten zijn voor de gemeente als geheel, inclusief de inwoners.

De rekenkamercommissie stelt voor om te kiezen voor een rekenkamer, dus zonder raadsleden. Daarmee sluit de gemeente aan bij te verwachten nieuwe wetgeving en worden ook de eigen raadsleden ontlast, zodat ze zich kunnen richten op het eigenlijke raadswerk.

We geven u in overweging om naast een ambtelijk secretaris ook een eigen professionele onderzoeker aan te stellen, die zelf of samen met externen de onderzoeken uitvoert. Volgens de leden van de huidige commissie kan hiermee echt een kwaliteitsslag en professionaliseringsslag gemaakt worden. Het vergroot de flexibiliteit en efficiency, verkort doorlooptijden en versterkt de positie van de rekenkamer ten opzichte van de organisatie. Daarnaast dient ernaar gestreefd te worden dat in ieder geval enkele van de rekenkamerleden zelf over onderzoekservaring beschikken, zodat ze voor de rekenkamer (aanvullende) onderzoekwerkzaamheden kunnen doen. Verder moet de mogelijkheid bestaan om ook externe onderzoekscapaciteit in te huren (met name voor specialistisch onderzoek of aanvullende expertise).

Hieronder gaan we nader op een aantal te maken keuzes in.

- *Bezetting (algemeen):* we stellen voor om drie mensen in de rekenkamer te benoemen, die zowel uit de gemeente zelf als van buiten de gemeente kunnen komen. Naast de onverenigbare functies die al in de Gemeentewet zijn opgenomen zijn ze niet actief bij een politieke partij. Een van hen wordt als voorzitter benoemd door de raad. Praktisch gezien kan dit betekenen dat we met de huidige drie externe leden voorlopig doorgaan.
- *Positie van de raad:* om de betrokkenheid van en de verbinding met de raad te garanderen is het advies om vanuit de raad een adviescommissie voor de rekenkamer in te stellen. Deze kan uit vier leden bestaan die enkele keren per jaar met de rekenkamer om tafel zit om mogelijke onderzoeksonderwerpen te bespreken, afgeronde onderzoeken door te nemen en de algehele werkwijze tegen het licht te houden. Praktisch gezien kunnen de huidige raadsleden in de rekenkamercommissie de adviescommissie van de nieuwe rekenkamer vormen.
- *Ondersteuning: secretaris en onderzoeker*

Geadviseerd wordt de rekenkamer te ondersteunen door een secretaris (0,5 fte). Deze is verantwoordelijk voor het voorbereiden en afhandelen van de vergaderingen, het mede opstellen van onderzoeksopzetten, de procedure voor het selecteren van een extern bureau, is contactpersoon naar buiten toe en is penvoerder van bestuurlijke brieven van de RKC en nieuwsbrieven/jaarverslagen. De secretaris houdt samen met de voorzitter de algemene koers van de rekenkamer in het oog.

Hiervoor noemden we al de voordelen van een eigen onderzoeker die voor de rekenkamer onderzoek doet. Met het aanstellen van een onderzoeker kan een belangrijke professionaliseringsslag worden gemaakt en is de afhankelijkheid van externe onderzoeksbureaus een stuk kleiner. Bovendien kan er een meer directe relatie met de organisatie worden opgebouwd.

- *Vergoeding voor leden, budget Rekenkamer*

Voor de nieuwe rekenkamer stellen we voor om net als nu aan de leden een vaste vergoeding per maand te verstrekken. De laatste tijd kiezen meerdere lokale rekenkamers daarvoor, zoals Leeuwarden.

Rekenkamerleden voeren namelijk ook werkzaamheden uit tussen vergaderingen door en het is niet de bedoeling dat er wordt vergaderd om een vergoeding te ontvangen. Er zal nader moeten worden uitgewerkt welke ureninzet en werkzaamheden er van de rekenkamerleden verwacht mag worden, gezien de te betalen vergoeding. Mochten rekenkamerleden daarnaast een substantiële extra bijdrage leveren aan onderzoekwerkzaamheden, dan zal daarvoor een vergoeding per uur, net als nu, worden vastgelegd. Een indicatie van de kosten voor een rekenkamer op basis van de hiervoor genoemde keuzes ziet er als volgt uit:

Salariskosten secretaris en onderzoeker	90.000,-
Vergoeding externe leden	25.000,-
Inhuur externe onderzoeksbureaus	45.000
Bureaunkosten	20.000,-
Totaal (indicatief)	180.000

De totale geraamde kosten bedragen 180.000 euro. Met het genoemde bedrag blijft het budget ruim onder de richtlijn van 1 euro per inwoner¹. In de bijlage is een overzicht toegevoegd met de budgetten van rekenkamers van 15 grote gemeenten. Dat geeft een beeld van het budget dat vergelijkbare gemeenten beschikbaar stellen voor hun rekenkamer(commissie).

- *Werkwijze en vorm van overleg*

De leden van de nieuwe Rekenkamer hebben zelf de gelegenheid om invulling te geven aan het instrument, maar steekwoorden daarbij zijn: accent op het onderzoek en niet op vergaderen, lean en mean, snel kunnen schakelen en betrokkenheid/commitment.

Met de nieuwe rekenkamer moet het mogelijk zijn om gemiddeld drie onderzoeken per jaar aan de raad aan te kunnen bieden. De rekenkamer zal ook vernieuwend moeten durven zijn. Naast onderzoeken achteraf kunnen er ook onderzoeken vooraf (ex ante onderzoek) of tijdens de beleidsuitvoering (ex durante onderzoek) uitgevoerd worden. De rekenkamer kan werken met een meerjarige onderzoeksagenda waarin ook ruimte is voor ad hoc-onderzoeken, om op de actualiteit in te kunnen springen. Ook quick scans en rekenkamerbrieven waarin belangrijke ontwikkelingen aan de orde worden gesteld kunnen door de rekenkamer worden geleverd. Verder moet er aandacht zijn voor de presentatie van afgeronde onderzoeken. Met workshops of opvallende presentaties kan hier meer aandacht dan tot op heden voor worden gevraagd. Met een eigen onderzoeker en secretaris worden hiervoor goede voorwaarden geboden.

- *Relaties, contacten en betrokkenheid met raad, college van B&W, ambtelijke organisatie, audit committee:*

¹ Richtlijn van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK)

Aanwezigheid van een vertegenwoordiging van de rekenkamer tijdens de bespreking in de raadscommissie is een vereiste. De raadsleden moeten de gelegenheid hebben om de rekenkamer vragen te stellen voorafgaand en tijdens het politieke debat over het onderzoek. Verder zullen de leden, met name de voorzitter, moeten investeren in contacten met raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Het gaat erom dat de Rekenkamer goed zichtbaar is met een herkenbaar gezicht. Ook de externe leden en ambtelijke ondersteuners, en zeker ook de kwaliteit van de onderzoeken, moeten daar een bijdrage aan leveren.

Bijlage

Overzicht budgetten rekenkamers/rekenkamercommissies 11 grote gemeenten

	Budget per jaar	aantal inwoners
Amsterdam	€ 1.836.000	859.732
Rotterdam	€ 1.516.000	641.326
Den Haag	€ 528.000	534.158
Utrecht	€ 451.000	349.234
Eindhoven	€ 210.000	231.437
Groningen	€ 130.000	230.954
Breda	€ 179.000	183.851
Haarlem	€ 157.000	160.287
Arnhem	€ 187.000	157.660
Amersfoort	€ 129.000	155.614
Zaanstad	€ 188.000	155.141